

แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
GUIDELINES FOR PROMOTING TEAMWORK OF SCHOOL ACCORDING TO
BUDDHIST PRINCIPLES UNDER THE PATHUM THANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

[1]รพีพร อ่อนชัย Rapeeporn Onchai [2]สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai
[3]พระครูภาวนาวุฒิบัณญัติ PhrakruPhawanawutbundit
[1] [2] [3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Rapeeonchai@hotmail.com

Article Received: December 01, 2024. Revised: December 24, 2024. Accepted: December 25, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมบุคลากร 2) เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรตามหลักพุทธธรรม และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 291 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากรของโรงเรียน ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี ด้านบทบาทที่สมดุล ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้า ตามลำดับ 2) วิธีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรตามหลักพุทธธรรม เป็นการนำการทำงานเป็นทีมบุคลากรของโรงเรียน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทที่สมดุล ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี และด้านสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม เพื่อบูรณาการกับตามหลักพุทธธรรม คือ หลักสาราณียธรรม 6 ประการ และ 3) แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรม (สาราณียธรรม 6) ประกอบด้วย (1) เมตตาทายกรรม การประพฤติปฏิบัติดีเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี และมีความรู้สึกที่ดีกับทีมงานทุกคน (2) เมตตาวิจารณ์ ตั้งสัจย์ว่าจว่าการสื่อสารด้วยพูดที่สร้างสรรค์ในทีมช่วยให้สำเร็จในการทำงานอย่างดียิ่งขึ้น (3) เมตตาโนกรรม การมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีย์ (4) สาธารณโภคิตา การแบ่งปันลาภที่ได้มากับทีมงาน (5) สีสสามัญญตา การรักษาศีลบริสุทธิ์ในทีมงานคือ การมีจิตใจที่เป็นกุศลในทีมงานเพื่อให้มีคุณธรรม (6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นร่วมกันกับทีมงาน เป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างความสามัคคีในทีมงาน

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีมบุคลากร, หลักพุทธธรรม, โรงเรียน, ครู

ABSTRACT

This research aims to 1) study the teamwork of personnel, 2) study the methods to promote teamwork of personnel according to Buddhist principles, and 3) propose guidelines for promoting teamwork of personnel according to Buddhist principles. It is a mixed-method research applying quantitative research by using a questionnaire with a sample of 291 teachers. Data were analyzed using basic statistics, including mean and standard deviation, and qualitative research by interviewing 5 key informants. Data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) The overall teamwork of school personnel was at a high level. When considering each aspect, the performance was at a high level in all 5 aspects: good group relations, good communication, balanced roles, objectives consistent with goals, and openness and confrontation, respectively. 2) The method for promoting teamwork of personnel according to Buddhist principles was to apply teamwork of school personnel in all 5 aspects: balanced roles, objectives consistent with goals, objectives consistent with goals, good communication, and good group relations. To integrate with Buddhist principles, namely the 6 Sāraṇīyadhamma principles (States of conciliation) and 3) guidelines for promoting teamwork according to 6 Sāraṇīyadhamma, consisting of (1) Mettākāyakamma, good behavior was creating good relationships and having good feelings with everyone in the team. (2) Mettāvācīkamma, swearing that constructive verbal communication in the team helps to achieve better work results. (3) Mettāmanokamma, having a kind heart. (4) Sādhāraṇabhogitā, sharing the gained benefits with the team. (5) Sīlasāmaṅgīkatā, keeping pure precepts in the team was having wholesome minds in the team to have morality. (6) Dīṭṭhisāmaṅgīkatā, having the same opinion with the team, which was important in creating unity in the team.

Keywords: Teamwork, Buddhist Principles, School, Teacher

บทนำ

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดขอบข่ายภารกิจงานบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 งาน คือ 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารงบประมาณ 3) งานบริหารงานบุคคล และ 4) งานบริหารทั่วไป จากภาระงานข้างต้นจะเห็นว่า ครูมีภาระงานนอกจากการปฏิบัติการสอน อาทิ งานธุรการ พัสดุ การเงิน ทะเบียนนักเรียน วัดผลประเมินผล ดูแลช่วยเหลือ กิจกรรมนักเรียน งานอนามัย โภชนาการ อาคารสถานที่ งานกลุ่มสาระ งานแผน งานประกัน คุณภาพ สารสนเทศ ฯลฯ จากภาระงานต่างๆ ทำให้สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างทีมงานด้วยเหตุผลต่อไปนี้เป็น 1) งานบางอย่างเป็นงานที่ไม่สามารถทำสำเร็จคนเดียวได้ 2) หน่วยงานมีความเร่งด่วนที่ต้องการระดมบุคลากรเพื่อที่จะปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด 3) งานบางอย่างต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญจากหลายฝ่าย 4) งานบางอย่างเป็นงานที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบจึงต้องการความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องการทำงานเป็นทีมเป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งจะส่งผลทำให้วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย และทีมงานเป็น

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศการทำงานโดยเฉพาะเมื่อเราได้ร่วมกันทำงานที่เต็มไปด้วยอุปสรรค แล้วเราได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมฝ่าฝืนอุปสรรคไปด้วยกัน เราจะยิ่งรู้สึกภูมิใจในทีมของเราสมาชิกทีมทุกคนในทีม (เบญจมาศ นิลกำแหง, 2560)

ตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ รวมถึงตัวบุคคลที่ร่วมทีมงานเพื่อการรับรู้และมีความเข้าใจต่อกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานส่วนรวม (อรอนงค์ ฉิมสุข ฉายาลักษณ์, 2566) การพัฒนาองค์กรที่มีประสิทธิภาพนั้นคือสิ่งที่ทุกคนต้องร่วมขับเคลื่อนองค์กรร่วมกัน การที่สามารถทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้ จะทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและร่วมผลักดันองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความเต็มใจ เมื่อทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรแล้วทุกคนจะให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่เกี่ยงงอน หรือกล่าวโทษกันที่สำคัญทุกคนควรมีส่วนร่วมในการ กำหนดทิศทาง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นการได้รับพลังจากทุกคนร่วมกันนั้นจะทำให้องค์กรก้าวไปข้างหน้าอย่างแข็งแกร่งและการร่วมมือกันนั้นเป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี ซึ่งนี่คือหนึ่งสิ่งสำคัญของการทำงานร่วมกันในองค์กร (อรพรรณ คิอินธิ และไพบุลย์ ลีम्मณี, 2560)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 การทำงานเป็นทีมของบุคลากรแต่ละโรงเรียนก็มีความแตกต่างกันไป ปัญหาที่พบคือ บางโรงเรียนขาดแคลนครูและบุคลากร ส่งผลให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบหลายงานนอกเหนือจากงานสอนซึ่งแต่ละงานใช้เวลาทำไม่น้อย ครูแต่ละคนต้องทำงานพิเศษหลายงาน บางโรงเรียนอาจมากเป็น 4-5 งานเลยก็ได้ ซึ่งบางครั้งปฏิบัติงานไม่เสร็จตรงตามเวลา ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนอกจากนี้ปัญหาบุคลากรมองเห็นทิศทางและเป้าหมายไม่ตรงกัน เนื่องจากบุคลากรไม่ได้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ การแบ่งกลุ่มแบ่งฝ่ายเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในองค์กร ปัญหาการสื่อสารข้อมูลข่าวสารในระดับบนลงล่างหรือล่างและนโยบายบางเรื่องไม่ชัดเจน หรือไม่ทั่วถึงทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน หรือทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพของวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สุวรรณา พงษ์ผ่องพูล, 2558)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีแนวทางการทำงานเป็นทีมของบุคลากรแล้วเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ส่งผลให้การทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมาย และส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดวิธีการทำงาน เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสในการทำงานร่วมกัน เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทีม ใช้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ผนึกกำลังใจ กำลังกายและกำลังสติปัญญาของผู้ร่วมงานให้ทำงานเป็นทีมเดียวกัน ซึ่งจะช่วยผลักดันให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายในกรอบเวลาที่กำหนด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดต่อไป (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2560)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 67 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 1,352 คน และมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน ใช้วิธีสุ่มเลือกหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเปรียบเทียบที่สำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2564) และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครู

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารข้อมูลการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรและข้อมูลหลักพุทธธรรม (หลักสาราณียธรรม 6) จากแนวคิดทฤษฎี วารสาร ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือวิจัยโดยขอคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) สร้างเครื่องมือวิจัย 5) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหารายข้อจากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่า IOC = 0.5 ขึ้นไป และตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาความครอบคลุมในเนื้อหาและรูปแบบการพิมพ์ 6) แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อค่า Cronbach's Alpha ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดค่าที่ยอมรับได้ไว้ที่ 0.968 7) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการสอน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตอนที่ 4 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเสนอแนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ 2) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์เบื้องต้น 3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการทำงานเป็นทีมบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสัมพันธ์ที่ีระหว่างกลุ่ม ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี ด้านบทบาทที่สมดุล ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้า ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการทำงานเป็นทีมบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวม

การทำงานเป็นทีมบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวม	n=กลุ่มตัวอย่าง 302 คน			
	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านบทบาทที่สมดุล	3.63	0.72	มาก	3
2. ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย	3.55	0.76	มาก	4
3. ด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้า	3.53	0.55	มาก	5
4. ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี	3.68	0.63	มาก	2
5. ด้านสัมพันธ์ที่ีระหว่างกลุ่ม	3.91	0.51	มาก	1
ภาพรวม	3.66	0.56	มาก	

2. วิธีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในประเด็น 5 ด้าน ควรปฏิบัติงานเป็นทีมตามหลักพุทธธรรม คือ หลักสารณียธรรม 6 ประการ มีองค์ประกอบการปฏิบัติกับเพื่อนหรือทีมงาน ดังต่อไปนี้

2.1 เมตตาการุณธรรม ตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา กับทีมงาน หมายถึง การประพฤติของบุคคลให้เป็นที่ดีโดยมองเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะและความเข้าใจในเรื่องจริยธรรม และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคนรอบข้าง เพราะบทบาทนี้ยังเน้นการพัฒนาการเคารพและรับฟังความรู้สึกของผู้อื่นโดยใส่ใจและเห็นค่าการตอบสนองต่อความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่นด้วย

2.2 เมตตาวิจิตรธรรม ตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา กับทีมงาน หมายถึง การปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบการทำงานที่เน้นการสื่อสารด้วยเหตุผลที่สร้างสรรค์ในทีมสามารถช่วยให้สำเร็จในการทำงานอย่างดียิ่งขึ้น เพราะเป็นเครื่องมือการสนับสนุนและการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมสามารถช่วยเสริมสร้างเมตตาวิจิตรธรรมในการทำงานของทีมงานอีกด้วย

2.3 เมตตาโมกกรรม ตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา กับทีมงาน หมายถึง การมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีย์ เป็นการมองและปฏิบัติต่อสิ่งต่างๆ ด้วยความเมตตา เพื่อสร้างความสุขและความสงบใจในชีวิตประจำวัน หลักการของเมตตาโมกกรรมมักเน้นการเห็นความเป็นไปตามธรรมชาติของสิ่งต่างๆ และการใช้จิตใจในการมองเห็นภาวะต่างๆ ด้วยความเข้าใจและเมตตา การปฏิบัติตามหลักการเมตตาโมกกรรมสามารถช่วยให้เพิ่มคุณค่าและสมดุลในชีวิตของเราได้อย่างแท้จริง

2.4 สาธารณโภคิตา การแบ่งปันลาภที่ได้มาจากทีมงาน หมายถึง การมีอุดมคติร่วมกันว่าการได้สิ่งของอย่างใดอย่างมาต้องแบ่งปันของที่ได้มาให้กับเพื่อนร่วมงานเพราะการแบ่งปันลาภให้กับผู้อื่นช่วยกระตุ้นความเมตตาและเมตตาพอใจต่อผู้รับ ทำให้เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในที่สุดระหว่างร่วมงาน และยังเสริมสร้างความร่วมมือและสร้างสัมพันธ์ภาพที่แข็งแกร่งในทีมงานอีกด้วย

2.5 สีสสามัญญาตา รักษาศีลบริสุทธีกับทีมงาน หมายถึง การรักษาศีลบริสุทธิในทีมงานเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างบรรยากาศทำงานที่ดี เพราะการมีศีล คือ การมีจิตใจที่เป็นกุศลในทีมงานเพื่อให้มีคุณธรรมและช่วยสร้างบรรยากาศทำงานที่เต็มไปด้วยความเข้าใจในทีมงาน

2.6 ทิฏฐิสามัญญาตา มีความเห็นร่วมกันกับทีมงาน หมายถึง การมีความเห็นร่วมกันกับทีมงานเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความร่วมมือและความสามัคคีในทีมงาน เป็นการแสดงความเคารพต่อผู้อื่นได้อย่างดีในทีมงานจะช่วยสร้างสันติภาพและเต็มไปด้วยความเข้าใจในทีมงาน

3. แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีดังนี้

3.1. ด้านบทบาทที่สมคูล

- เมตตากายกรรม ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเป้าหมาย การกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายไม่โยนภาระงานให้ใครคนใดคนหนึ่งทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มาปฏิบัติงานตรงเวลาพร้อมเพรียงกันให้ความช่วยเหลือกันและกันเมื่อพบอุปสรรคและร่วมกันแก้ไขปัญหา

- เมตตาวาจกรรม มีการพูดคุย ให้ความสนใจในบทบาทแต่ละคน มีการใช้คำพูดในการสื่อสารสิ่งที่มีสาระดีๆ เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้และสื่อสารมิตรไมตรี ใช้วาจาสุภาพมีความน่าเชื่อถือ

- เมตตา मनกรรม ผู้นำทีมมอบหมายหน้าที่ให้ทีมงานโดยการพิจารณาความหลากหลาย ความแตกต่างของบุคคล ความสามารถของแต่ละบุคคล มีความยุติธรรม เท่าเทียมไม่มีอคติ ยึดหลักระเบียบข้อบังคับ มีการหมุนเวียนเพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสเป็นผู้นำและผู้ตามมีจิตปรารถนาดี ยอมรับความแตกต่างของบุคคล คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

- สาธารณโภคี การมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานช่วยเหลือเกื้อกูลอำนวยความสะดวกให้แก่เพื่อนๆ ในทีม รู้จักแบ่งปัน เพราะการแบ่งให้กันและกันตามโอกาสอันควรให้โอกาส ให้อภัย ให้ความรู้ ไม่ปล่อยให้สมาชิกในทีมต้องแบกรับภาระงานแต่เพียงผู้เดียว

- สีสสามัญญาตา การปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด การเคารพกฎกติกาการทำงานร่วมกัน มีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม รู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ก้าวก่ายหน้าที่กัน ถือตนว่าตัวเองยิ่งใหญ่กว่าผู้อื่นแก่สมาชิกในทีม

- ทิฏฐิสามัญญาตา รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในทีม มีความเป็นประชาธิปไตย ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดีงามและถูกต้องหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน ต้องรู้จักฟังความคิดเห็นของสมาชิกผู้อื่นบ้าง ปรับมุมมองทัศนคติของตนให้เข้ากับคนหมู่มาก ร่วมมือร่วมใจในกันสร้างสรรค์งานให้เกิดมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย

- เมตตากายกรรม การมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ วางเป้าหมาย และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และอุปสรรคภายนอกโรงเรียน มีความรับผิดชอบร่วมกันผลักดันให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนที่วางไว้

- เมตตาวจกรรม มีการสื่อสารที่ดี สร้างความเข้าใจ นโยบายของผู้บริหาร และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารผู้บริหารและครู ให้คำแนะนำซึ่งกันและกันใช้วาจาสุภาพ ชวนฟัง นำเคารพนับถือ และเจรจากันด้วยเหตุผลด้วยสติปัญญา

- เมตตามโนกรรม สมาชิกในทีมงานชื่นชมและยกย่องบุคลากรที่สร้างคุณงามความดีแก่องค์กร ให้คำแนะนำติชม คอยสนับสนุนและแนะนำให้คำปรึกษาแบบกัลยาณมิตร และประชุมเพื่อพัฒนาแผนงานโดยยึดหลักความถูกต้อง

- สาธารณโภคี ผู้นำทีมงาน มีการแบ่งปันกันสิ่งของที่ได้นำมาเสมอกันกับทุกคนที่ทำงานโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อยก็ไม่หวงไว้เพียงผู้เดียว การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กันและกันเพื่อแสดงความรัก ความหวังดีของผู้ที่อยู่ในองค์กรเดียวกัน

- สีสสามัญญาตา เปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ร่วมกัน ให้ทุกคนได้เสนอแนะและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันในการทำงานที่จะเอื้อต่อการทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายและร่วมกันรับผิดชอบ

- ทิฐีสสามัญญาตา ผู้นำและสมาชิกในทีมทุกคนให้การยอมรับในความรู้ ความสามารถของสมาชิก เมื่อสมาชิก เสนอความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ไม่อคติ ไม่เอาเปรียบกันไม่เห็นแก่ตัว รับฟังกติกา รู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์บรรยากาศการทำงานให้เกิดความสงบสุข

3.3 ด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้า

- เมตตากายกรรม ควรมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองและเพื่อนร่วมทีม เข้าไปมีส่วนร่วมทำงานหรือกิจกรรมที่ทีมงานทำด้วยกำลังกายและกำลัง สติปัญญาอย่างเต็มความสามารถ

- เมตตาวจกรรม การสื่อความที่ชัดเจน อย่างเปิดเผยไม่มีลบลบคมใน สื่อสารให้เข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายและยอมรับภารกิจหลักของทีมงาน มีความเชื่อใจ ความไว้วางใจ มีการสื่อสารข้อมูลขององค์กรสม่ำเสมอ ไม่ปกปิดบิดเบือนข้อมูล

- เมตตามโนกรรม ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการซักถามและตรวจสอบข้อสงสัยซึ่งกันและกันได้อย่างเปิดเผยใช้วาจาที่แสดงความเคารพนับถือต่อกัน เสร็จจากันด้วยเหตุผล ด้วย สติปัญญา ไม่ใช่โทสะเป็นตัวนำพูด

- สาธารณโภคี การช่วยเหลือด้านต่างๆ ของสมาชิกในทีมด้วยความเต็มใจในการทำงานและแสดงศักยภาพการทำงานที่ตนมีอยู่ เพื่อให้ทีมประสบความสำเร็จ มีความกระตือรือร้นและช่วยกันทำงานอย่างจริงจังและจริงใจ

- สีสสามัญญาตา สมาชิกในทีมปฏิบัติตามระเบียบกฎข้อบังคับ ยึดระเบียบต่างๆ ในการลดข้อโต้แย้ง

- ทิฐีสสามัญญาตา มุ่งรักษามิตรภาพต่อเพื่อนร่วมงานในองค์กร มีการวางแผนตามหลักพันธกิจขององค์กร ร่วมรับผิดชอบและแสดงความคิดเห็นต่อหน้าที่ภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี

- เมตตากายกรรม มีบุคลิกภาพที่ดีด้านการสื่อสารไปยังกลุ่มสมาชิก อาจสื่อสารด้วยภาษาพูดด้วยวจนภาษา ภาษาเขียน หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่สามารถทำให้เข้าใจข่าวสารได้ตรงกันให้ประสบผลสำเร็จปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเมตตาและเป็นประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน

- เมตตาวจีกรรม การใช้คำพูดในการสื่อสารสิ่งที่มีสาระดีๆ เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้และสื่อสารด้วยมิตรไมตรี ใช้วาจาสุภาพมีความน่าเชื่อถือ
 - เมตตามโนกรรม มีการสื่อสารด้วยข้อมูลที่ชัดเจนจริงใจ มีเมตตา สื่อสารด้วยใจที่เป็นกลาง ไม่บิดเบือนข้อมูล และปิดบังข้อมูลที่เป็นประโยชน์การสื่อสารด้วยวาจาที่เหมาะสม วาจาสุภาพที่ไม่ส่อเสียด รู้จักกาล ที่ควรที่เหมาะสม ปราศจากอคติ พูดที่มีสาระและเป็นประโยชน์
 - สาธารณโภคี มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ใช้หลักประชาธิปไตยในที่ประชุมมีมติหรือใช้มติส่วนใหญ่เป็นหลัก เคารพรับฟังเสียงส่วนน้อย และรู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม
 - สีสสามัญญตา มีความคิดเห็นร่วมกัน เป็นไปตามกฎระเบียบขององค์กรและสังคม สร้างความปรองดองสมานฉันท์ หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง มีการให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนกันด้วยความหวังดีเพื่อความสามัคคีและประโยชน์สุขของส่วนรวม
 - ทิฐีสสามัญญตา มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ไม่ยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปรับมุมมอง ทศนคติของตัวให้เข้ากับคนหมู่มาก รู้จักแสวงหาจุดร่วมและสงวนไว้ซึ่งจุดต่าง ไม่สร้างข้อขัดแย้งโดยไม่มีเหตุผล ต้องมีความเข้าใจในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของแต่ละบุคคล ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
- 3.5 ด้านสัมพันธ์ที่ติระหว่างกลุ่ม
- เมตตากายกรรม การแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม และรู้จักมีมนุษยสัมพันธ์ในการสร้างสิ่งแวดล้อมการทำงานให้รู้สึกอบอุ่น สดชื่น ปลอดภัย มีสวัสดิการที่ดี
 - เมตตาวจีกรรม ให้เกียรติกัน กล่าวยกย่องชมเชยในโอกาสที่เหมาะสม มีการทักทายด้วยวาจาที่สุภาพ ให้เกียรติผู้อาวุโส
 - เมตตามโนกรรม มองกันในแง่ดี มีความยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนในองค์กรอยู่เสมอมีการประนีประนอม ส่งเสริมสร้างให้บุคลากรนึกคิดแต่ในสิ่งที่จะก่อประโยชน์ และไม่คิดเบียดเบียนมุ่งร้ายเพื่อนสมาชิกในองค์กร ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเท่าเทียมกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน เอาใจใส่ต่อความรู้สึกเพื่อนร่วมงาน
 - สาธารณโภคี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน การจัดสรรสวัสดิการ การแบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรมให้แก่เพื่อนสมาชิกในองค์กรอยู่เสมอ การกระจายกำลังความสามารถและศักยภาพของบุคลากรในองค์กร ไปช่วยจุดที่กำลังอ่อนแอหรือต้องการความช่วยเหลือ
 - สีสสามัญญตา การปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร มีความตระหนักในความรับผิดชอบร่วมกัน การปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อสามารถทำงานร่วมกับบุคคลกรอื่น
 - ทิฐีสสามัญญตา ผู้นำทีมงานมีการแนะนำแนวทางที่ถูกต้องจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกัน มีแนวคิดทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน คือ ด้านสัมพันธ์ที่ติระหว่างกลุ่ม ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี ด้านบทบาทที่สมดุล ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ด้านการเปิดเผยและเผชิญหน้า ตามลำดับ อาจเป็นเพราะผู้บริหารและ

ครูมีการทำงานงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดการบริหารบุคลากรในการทำงานที่เหมาะสมความตามสามารถ ความหลากหลาย เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน มีการแบ่งภาระงานที่เหมาะสม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการสร้างพัฒนา กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน บุคลากรมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองอย่างดีได้แสดงศักยภาพการทำงานตามสามารถ มีการสื่อสารด้วยข้อมูลที่ชัดเจนเปิดเผยตรงไปตรงมา มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ ทำให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับลัคพงษ์ โภชาแสง (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า การทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกันร่วมแรงร่วมใจใช้ทักษะความรู้ที่มีร่วมกัน ทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อพัฒนาองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของเรณู เชื้อสะอาด (2552) ที่ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมพนักงานครูส่วนใหญ่ได้ทำงานด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกันบ่อยครั้ง การรับฟังความคิดเห็น การแก้ไขความขัดแย้งและการตัดสินใจโดยฉันทามติโดยบางครั้งที่พนักงานครูเกินครึ่งได้หาทางออกให้กับทีมงานเมื่อเกิดความขัดแย้ง โดยตระหนักว่า ตนเองเป็นบุคคลสำคัญในการตัดสินใจคนหนึ่งในทีมงานยอมรับฟังคนที่ตนเองไม่คุ้นเคย และประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ มีสมทรัพย์ (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านความไว้วางใจ เชื่อใจ ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสื่อสาร และ สอดคล้องกับงานวิจัยของอารีย์ ไกรเทพ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายท่าเสา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความร่วมมือและความขัดแย้ง ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม และด้านการทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

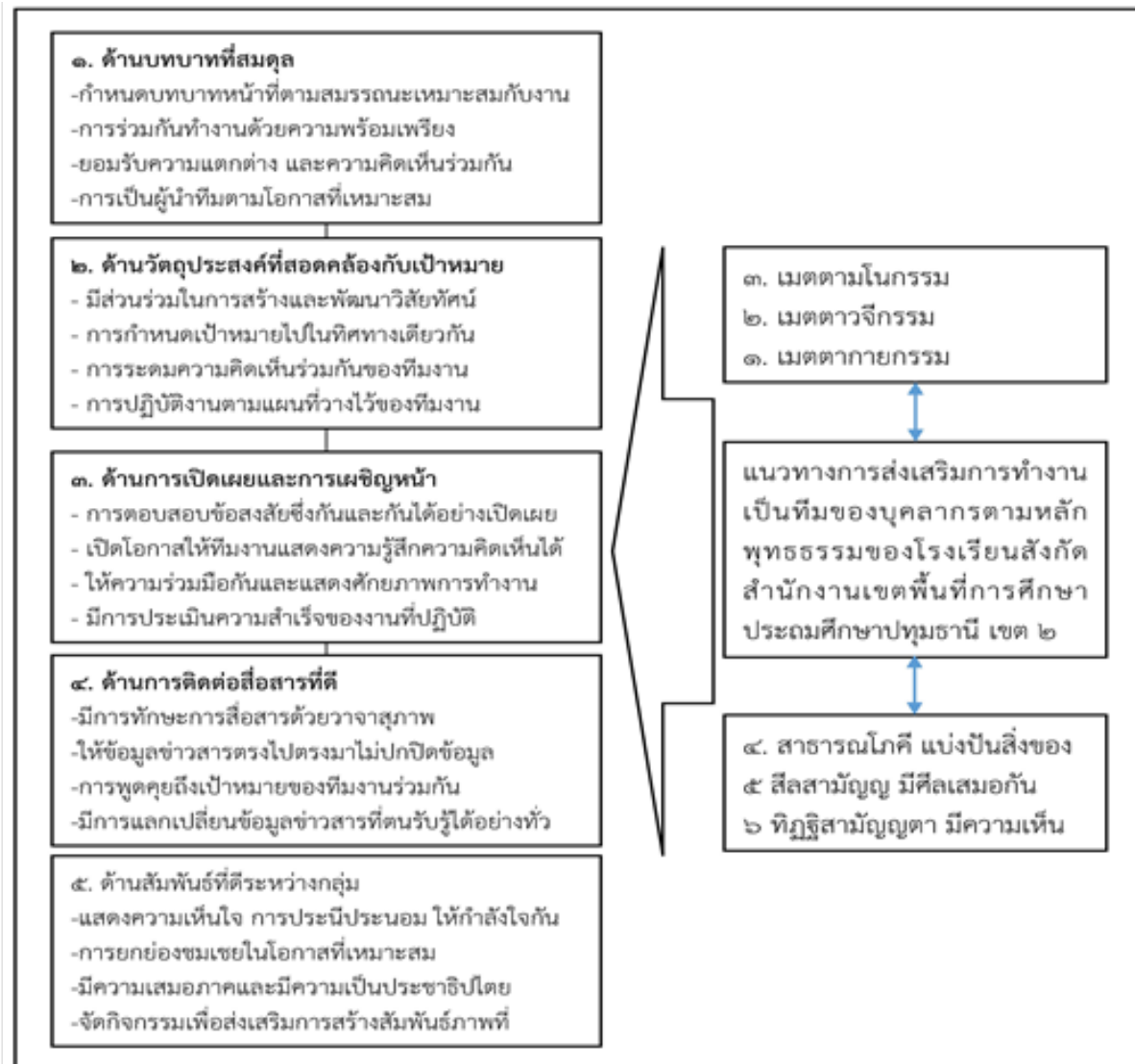
2. วิธีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 2 เป็นการนำการทำงานเป็นทีมบุคลากรของโรงเรียน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทที่สมดุล ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี และด้านสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม เพื่อบูรณาการกับตามหลักพุทธธรรม คือ หลักสารณียธรรม 6 ประการ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของวิเชียร วิทย์อุดม (2551) กล่าวว่า ความผูกพันของสมาชิกจะมีผลอย่างมากเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของทีมงาน พวกเขาจะทำอะไรก็ตามที่จะช่วยให้ทีมงานเกิดความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามัคคีและความผูกพันกันในทีมงานเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Grimmer, J. L. (2014) ที่ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อภาวะผู้นำด้านการสร้างทีมงานในองค์กร คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการ ทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน การชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ ทีมงานเข้าใจอย่างละเอียด การสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากรด้านต่างๆ ตามความเหมาะสมจัดโครงสร้างองค์กรที่เกื้อหนุนกับการทำงานเป็นทีม การกระจายอำนาจในการบริหารงานสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ทั้งนี้ การบริหารจัดการทีมจะอยู่ในความรับผิดชอบและการกำกับดูแลของหัวหน้าทีมเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับการวิจัยของ อารณรัตน์ เลิศไพบรود (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะตามหลักสารณียธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะในการนำหลักสารณียธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้ 1) มีความเชื่อตรงต่อ หน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ 2) สร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นทั้งกับฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายประชาชนเพื่อความ เป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันในการร่วมกันพัฒนา

3) ส่งเสริมข้อธรรมสาธารณะโภคี คือ การรู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรมช่วยเหลือกันไม่เห็นแก่ตัว 4) ส่งเสริมการมีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วม และสงวนไว้ซึ่งจุดต่างของกันและกันคิดในสิ่งที่ตรงกันปรimumมองให้ตรงกัน

3. แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรม (สาราณียธรรม 6) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 2 ประกอบด้วย (1) เมตตา ภายกรรม การประพฤติปฏิบัติดีเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี และมีความรู้สึกที่ดีกับ ทีมงานทุกคน (2) เมตตา วจิกรรม ตั้งสัตย์ว่าจรรยาการสื่อสารด้วยพูดที่สร้างสรรค์ในทีมช่วยให้สำเร็จในการทำงานอย่างดียิ่งขึ้น (3) เมตตาตามโนกรรม การมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีย์ (4) สาธารณโภคิตา การแบ่งปันลาภที่ได้มากับทีมงาน (5) สีสสามัญญตา การรักษาศิลบวิสุทธีในทีมงานคือ การมีจิตใจที่เป็นกุศลในทีมงานเพื่อให้มีคุณธรรม (6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นร่วมกันกับทีมงาน เป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างความสามัคคีในทีมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระดณัย อนาวิโล (บุญสาร) (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกของผู้บริหารที่ควร ยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ คือ เป็นผู้มีคุณธรรมในการบริหารจัดการและยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยที่คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะส่งผลทำให้เป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกฝ่าย ทำให้การ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงทำให้บุคลากรครุมีขวัญกำลังใจที่ดี และผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพบเห็นเกี่ยวกับการทำงานของบุคลากรภายในสถานศึกษา คือ บุคลากรมีศรัทธา ในวิชาชีพ ตั้งใจสอนมีคุณธรรม มุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละรักลูกศิษย์เหมือนลูกหลานและปฏิบัติงานด้วยความเอา ใจใส่ ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยให้งานสำเร็จและบุคลากรมีความสุข ในการทำงานแบบ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปรับปรุงแก้ไขและร่วมภาคภูมิใจ” สิ่งที่ทำให้ผู้บริหารรู้สึกพอใจใน การบริหารงานของตน คือ การยึดมั่นในคุณธรรมให้การสนับสนุนบุคลากรและส่งเสริมการศึกษาของผู้เรียน และจากคำกล่าวที่ว่าผู้บริหารที่ดีจำเป็นต้องมีคุณธรรมควบคู่กับการทำงาน ผู้บริหารเห็นด้วยและให้เหตุผล สนับสนุนว่า คุณธรรมเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสามารถสร้างความศรัทธาและเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความ รัก ความสามัคคีในหมู่คณะ หากผู้บริหารมีคุณธรรมประกอบกับการทำงานด้วยยอมทำให้ครุมีสุขภาพจิตที่ดี และเกิดบรรยากาศในการทำงานอย่างมีความสุขอันจะส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้ดี และมีคุณภาพต่อผู้เรียนในที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย คือ แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 2 สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

1. ด้านบทบาทที่สมดุล การกำหนดบทบาทหน้าที่ตามสมรรถนะเหมาะสมกับงาน การร่วมกันทำงานด้วยความพร้อมเพรียง และยอมรับความแตกต่าง และความคิดเห็นร่วมกันในการเป็นผู้นำทีมตามโอกาสที่เหมาะสม
2. ด้านวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน การระดมความคิดเห็นร่วมกันของครูทีมงานและการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ของครูทีมงาน
3. ด้านการเปิดเผยและการเผชิญหน้า การตอบสนองข้อสงสัยซึ่งกันและกันได้อย่างเปิดเผย การเปิดโอกาสให้ทีมงานแสดงความรู้สึกความคิดเห็นได้ ให้ความร่วมมือกันและแสดงศักยภาพการทำงานในการประเมินความสำเร็จของครูงานที่ปฏิบัติ

4. ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี บุคลากรควรมีการทักษะการสื่อสารด้วยวาจาสุภาพ ให้ข้อมูลข่าวสารตรงไปตรงมาไม่ปกปิดข้อมูล พุดคุยถึงเป้าหมายของครูที่ทีมงานร่วมกันอยู่เป็นประจำ และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ตนรับรู้ได้อย่างทั่ว

5. ด้านสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม บุคลากรของครูทีมได้แสดงความเห็นใจการประนีประนอม และให้กำลังใจกัน การยกย่องชมเชยในโอกาสที่เหมาะสม มีความเสมอภาคและมีความเป็นประชาธิปไตย และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี

แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ดังนี้ 1) เมตตาการุณธรรม ตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา การประพฤติของครูบุคลากรในทางที่ดี มีการมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงานและความรู้สึกกับเพื่อนร่วมงานด้วยดี 2) เมตตาวจีกรรม ตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา การปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบการทำงานที่เน้นการสื่อสารที่สร้างสรรค์ในทีมสามารถช่วยให้สำเร็จในการทำงานอย่างดียิ่งขึ้น เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือการสนับสนุน ในการทำงานของครูที่ทีมงานด้วยดี 3) เมตตาโมกกรรม ตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา ทีมงานทุกคนต้องมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีมีเมตตา ในการสร้างความสุขในการทำงานของครูที่ทีมงาน 4) สาธารณโภคิตา การแบ่งปันลาภที่ได้มากับทีมงาน ทีมงานต้องมีอุดมคติร่วมกันว่าของครูอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้มาต้องแบ่งปันให้กับเพื่อนร่วมงานเพราะการแบ่งปันลาภให้กับผู้อื่นช่วยกระตุ้นความเมตตาและเมตตาพอใจต่อผู้รับและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในทีมงาน 5) สีลสามัญญตา รักษาศีลบริสุทธิ์กับทีมงาน บุคลากรทุกคนมีศีลบริสุทธิ์เสมอกัน เพราะการมีศีล คือ การมีจิตใจที่เป็นกุศลในทีมงานเพื่อให้มีคุณธรรม และช่วยสร้างบรรยากาศทำงานที่เต็มไปด้วยความเข้าใจในทีมงาน 6) ทิฐุสามัญญตา มีความเห็นร่วมกันกับทีมงาน การมีความเห็นหรือมีมติร่วมกันกับทีมงานเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความร่วมมือและความสามัคคีในทีมงาน เป็นการแสดงความเคารพต่อผู้อื่นได้อย่างดีในทีมงานจะช่วยสร้างสันติภาพและเต็มไปด้วยความเข้าใจในทีมงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ควรนำผลไปประยุกต์ใช้ในเรื่องผู้นำทีมตามจังหวะและโอกาสที่เหมาะสมในการทำงานของทีมงาน

1.2 ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบุคลากรตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ควรนำผลไปประยุกต์ใช้ในเรื่องสมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ในการทำงานของทีมงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความรู้ภายในการพัฒนาทักษะบุคลากร

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับความสุขและคุณค่าในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นกรอบงานในการสร้างสรรค์ทีมงาน

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความสุขด้วยการวิเคราะห์ผลที่มีผลต่อสุขภาพจิตของการทำงานเป็นทีมของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- เบญจมาศ นิลกำแหง. (2559). รูปแบบการพัฒนาทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- พระดน้อย อนาวีโล (บุญसार). (2554). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในสถานศึกษา: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เรณู เชื้อสะอาด. (2552). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลักพงษ์ โกษาแสง. (2553). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร วิทยอดม. (2545). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.
- วิเชียร วิทยอดม. (2551). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.
- สุวรรณ ผงษ์ผ่องพูล, (2558). การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อรพรรณ คิอินธิ และ ไพบูลย์ลี้มณี. (2560). การพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- อรอนงค์ นิมสุข ฉายาลักษณ์. (2566). การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/> สืบค้นเมื่อ 25 พ.ค. 2566.
- อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด. (2554). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลักสารานิยธรรมขององค์การบริการตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อารีย์ ไกรเทพ. (2560). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายท่าแซะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อำนาจ มีสมทรัพย์. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Grimmer, J. L. (2014). Leadership and Team Building Factors that Contribute to the Success of Archives and Records. Doctoral Dissertation of Philosophy in Education. Western Washington University.